

Καθώς γύρω η άνοιξη

ΤΑΣΟΣ ΚΑΝΑΤΣΗΣ,

Τα μέσα δάκρυα,

εκδόσεις Πλανόδιον, Αθήνα, 2004

Ο Τάσος Κανάτσης είναι ποιητής της περιφέρειας και όσο ξέρω άγνωστος στο Κέντρο. Όχι όμως για τούτο αμελητέα περίπτωση. Τα μέσα δάκρυα είναι η εβδομη ποιητική συλλογή του. Προηγήθηκαν οι συλλογές *Πολιορκία* (1980), *Ρυμουλκό* (1985), *Κρόσσια και ξέφτια* (1989), *Νευραλγία τριδύμου* (1992), *Ληλασίες* (1997) και *Η χλεύη του χρόνου* (2000).

Η ποιητική σταδιοδρομία του Κανάτση δεν άρχισε με τους καλύτερους οιωνούς: η πρώτη του συλλογή,

Του Γιώργου ΑΡΑΓΗ

με θέματα γενικά της παγκόσμιας επικαιρότητας και λόγο «ηχηρό», απείχε από το να δείχνει εύστοχο ποιητικό προσανατολισμό. Με το δεύτερο, ωστόσο, βιβλίο του σημειώνεται αλλαγή πορείας, στροφή δηλαδή από την εξωστρέφεια προς την εσωστρέφεια και την αναζήτηση των στοιχείων της προσωπικής του ενδοχώρας. Τα στερημένα χρόνια της νιότης, τις δύσκολες σπουδές του, τη μοναξιά του, τη σχέση του με το παρεόν... Η αναζήτηση αυτή συνεχίστηκε και έφτασε σε υψηλό επίπεδο στο τέταρτο βιβλίο του, τη *Νευραλγία τριδύμου*, που αποτελεί σταθμό στη δουλειά του ποιητή, τόσο μορφικά όσο και ως περιεχόμενο. Μικρό δείγμα:

Κι αυτό το καλοκαίρι άφησα στην αμουνδιά / τα ίχνη του ταξιδιού μου / με την ψυχή μου να ρουφά την αύρα του νότου / και με τη γεύση της αρμύρας και της πίκρας / στα χείλη μου, για την καινούργια αναβολή

Αναζητώντας βέβαια τον εαυτό του ο ποιητής δεν έχασε την επαφή του με το περιβάλλον του. Είναι ωστόσο φανερό ότι ως τη *Νευραλγία τριδύμου* προέχει η αναζήτηση της ατομικής υπόστασης του ποιητή: του είναι του και της ιδιαίτερης φωνής του. Από την πέμπτη συλλογή του και μετά αρχίζει ολοένα περισσότερο να κερδίζει έδαφος η σχέση του με το περιβάλλον του. Έτσι φτάνει να εκφράσει τις αγωνίες της πατρογονικής του γης, που είναι γη της υπαίθρου. Θα τη δει από τη μεριά της ανεπάρκειας των μέσων της:

Πώς κατοικήσαμε εδώ; / Στην έγνοια μιας αναχώρησης / ξεχασμένοι / κατοικημένοι από μνήμες / κατοικημένοι από ολόχλωρες λέξεις / αναφάβη του έρωτα και της χαράς... /

Από τη μεριά της ερήμωσης του τόπου μετά τη

μετανάστευση:

Με κνηγά ένα άδειο σπίτι / Πόρτες κλειστές στον Θεού το σούρουπο / έκπληκτες νύχτες στις σιωπής το χάδι

Από τη μεριά του παρακμασμένου κοινωνικού τώρα της υπαίθρου σε σχέση με το παρελθόν του:

Αυτόν τον τόπο τον επισκέπτομαι συχνά. / Στέρερα η μνήμη τα περασμένα κρατάει. / Μ' ένα δάσος λυπημένα τραγούδια στο στόμα / συλλαβίζω των πραγμάτων το θάνατο. / Κι όσο σιμώνω στη σιωπή του / τόσο αλαργεύουν όλα από κοντά μου / ώσπου δεν ξεχωρίζω πια / αν είν' τοπίο από μια μνήμη / ή ο αντικατοπτρισμός / ενός κρυφού μου νόστου.

Στα *Μέσα δάκρυα* θα συναντήσουμε, προχωρημένο ένα βήμα παραπέρα, το γνωστό βάθρο του ποιητή: τη συναίρεση του εγώ του με το περιβάλλον που έζησε, καθώς επίσης τη διαρκή συνομιλία του παρόντος με το παρελθόν. Έτσι μέσα από τον εαυτό του ο ποιητής δίνει φωνή στο παρελθόν και στο παρόν του τόπου του. Ο ποιητής γεννήθηκε (1954) και μεγάλωσε στο χωριό Ελληνικό (πρώην Λουζέτσι), όχι πολύ μακριά από τα Γιάννενα, στη σκιά του ονομαστού μοναστηριού της Τσούκας. Επιπλέον εργάστηκε αρκετά χρόνια ως εκπαιδευτικός σε διάφορα χωριά. Και όπως είναι φυσικό κατέχει από πρώτο χέρι το αντικείμενό του. Αυτός ο τόπος είναι το βιόμά του. Έστω κι αν το τίμημα είχε, μέσα στ' άλλα, και πολύ στέρηση και μοναξιά:

Ξένος που υπήρξα / σ' έναν κόσμο που πολύ αγάπησα // το σκοτεινό μου νόημα γυρεύοντας / στις λέξεις

Άλλοτε θυμάται ευφρόσυνες στιγμές:

Μυρωδιές ολάνθιστων κρίνων / έβγαναν στους δρόμους της μέρας / και τα κορίτσια πασίχαρα / έρραιναν με μανουσάκια μαβιά τα μαλλιά τους

Γενικά ωστόσο ο τόνος είναι ελεγειακός.

Ο λόγος του Κανάτση στα *Μέσα δάκρυα*, όπως και σε όλες τις συλλογές του μετά τη *Νευραλγία του τριδύμου*, είναι εξαιρετικά λιτός. Χωρίς ρητορισμούς, χωρίς εκφραστικά φάλτσα. Δουλεμένος έτσι ώστε η κάθε λέξη να έχει βρει τη θέση της μέσα στη σύμφραση με τις γειτονικές της. Σαν τις πέτρες στα πετρόχτιστα γεφύρια που τόσο καλά γνωρίζει ο ποιητής. Με συνέπεια το συναίσθημα να είναι χωνεμένο μέσα στον λόγο. Γιατί είναι αλήθεια πως το συναίσθημα, αν και όχι ατιθάσεντο, αρδεύει με το παραπάνω τα κείμενα της συλλογής. Κι ως ένα βαθμό το νιώθεις κάποτε να είναι έτοιμο να ξεπεράσει το φράγμα του λόγου και να βγει στην επιφάνεια ελεύθερο.

Ο Γιώργος Αράγης είναι κριτικός λογοτεχνίας